

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»**

ПАНЧУК ЛАРИСА ВОЛОДИМИРІВНА

УДК 330.341.1:669

**АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ
З МЕТОЮ УПЕРЕДЖЕННЯ БАНКРУТСТВА**

Спеціальність 08.00.02 – Світове господарство і
міжнародні економічні відносини

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

КИЇВ–2017

Дисертацією є рукопис

Робота виконана на кафедрі міжнародного обліку та аудиту ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» Міністерства освіти і науки України, м. Київ

- Науковий керівник:** доктор економічних наук, професор
ГАЛЕНКО Оксана Миколаївна,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»,
завідувач кафедри міжнародного обліку та аудиту
- Офіційні опоненти:** доктор економічних наук, професор
ОРЄХОВА Тетяна Вікторівна,
Донецький національний університет імені Василя Стуса, (м. Вінниця),
проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків
- кандидат економічних наук, доцент
ІКСАРОВА Наталія Олександрівна,
Київський національний торговельно-економічний університет,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин

Захист відбудеться «20» червня 2017 р. о 12⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.006.02 у ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» за адресою: 03057, м. Київ, проспект Перемоги, 54/1, аудиторія 203.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» за адресою: 03113, м. Київ, вул. Дегтярівська, 49 Г, ауд. 601.

Автореферат розісланий «20» травня 2017 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
доктор економічних наук, професор

Л. Л. Антонюк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Концентрованим виразом глобалізаційних процесів, які на початку ХХІ ст. набули безпрецедентних масштабів і форм прояву, є системна транснаціоналізація національних економік з домінуванням ТНК в усіх сферах економічної діяльності. Сформувавшись у процесі еволюційного розвитку мікроекономічних структур на основі диверсифікованих механізмів інтернаціоналізації капіталу і виробництва, транснаціональні корпорації перетворились не тільки у ключових суб'єктів глобальної економіки, але й активних провайдерів економічних, фінансових, науково-технічних й інноваційних трансформацій.

Як свідчить міжнародний досвід, результативність інтеграції національних економік у світове господарство залежить, з одного боку, від ступеня їх підключення до мереж фрагментованого виробництва ТНК, а з другого – від динаміки формування країнами власних конкурентоспроможних транснаціональних структур. Разом з тим, за умов циклічної глобальної нестійкості, загострення конкурентної боротьби за ринки збуту і джерела сировини, системної постіндустріалізації світової економіки та її корпоративної мереживізації якісно новим ринковим критеріям здатні відповідати тільки найбільш дієздатні корпорації, що спроможні формувати і постійно нарощувати свої глобальні конкурентні переваги. Це суттєво актуалізує питання фінансово-економічного корпоративного аналізу та оновлення існуючих його методичних підходів з метою упередження банкрутства ТНК.

Теоретичні основи діяльності ТНК, умови забезпечення їх міжнародної конкурентоспроможності, форми та рівні транснаціоналізації національних економік, механізми виробничої, комерційної, фінансової й інноваційної діяльності транснаціональних структур ґрунтовно розроблено у працях таких зарубіжних і вітчизняних вчених, як: Н. Адлер, К. Акамацу, С. Альтман, В. Барнер-Расмусен, І. Бівер, І. Б'єркман, Л. Вальрас, Г. Ван дер Вее, Р. Вернон, О. Гаврилюк, Дж. Гелбрейт, Е. Грехем, Дж. Данінг, Е. Домар, Р. Дорнбуш, У. Зандер, Н. Іксарова, С. Кіндлебергер, Б. Когут, К. Коджіма, Р. Коуз, П. Ліндерт, Д. Лук'яненко, Ю. Макогон, Д. Медоуз, І. Міценко, В. Новицький, Х. Перлмуттер, А. Поручник, М. Портер, Т. Озава, Т. Орехова, А. Рагмен, В. Рокоча, О. Рогач, П. Самуельсон, О. Сімомура, Д. Стопфорд, Р. Тоффлер, С. Хаймер, Р. Харрод, Н. Хашаї, С. Хірш, С. Якубовський та багатьох інших. Результати наукових досліджень з аналізу фінансово-господарської діяльності ТНК, проблем його організації, прогнозування стану підприємств, проведення процедур банкрутства, санування, антикризового управління та фінансового оздоровлення містять роботи М. Альберта, О. Барановського, Б. Бекенферде, С. Беляєвої, А. Бланка, Є. Брігхема, Г. Булкота, Г. Ватсона, О. Галенко, В. Гейця, Р. Даррела, Р. Каплана, В. Каткова, І. Ларіонової, Н. Логвинової, Дж. Манліуса, М. Мескона, С. Науменкової, Д. Нортон, В. Плотнікова, О. Рогача, Л. Руденко-Сударевої, В. Серьогіна, В. Сопка, А. Сутуліна, О. Терещенка, Р. Хасбулатова, Ф. Хедоурі, М. Чумаченко, В. Щетиніна та багатьох інших.

Однак, окремі аспекти цієї багатогранної науково-практичної проблеми залишаються недостатньо розробленими. Це стосується насамперед розкриття причин, особливостей і наслідків нерівномірно-циклічного характеру транснаціоналізації капіталу і виробництва. Недостатньо розробленими є питання

щодо аналізу глобальних загроз транснаціональній діяльності та проблем посткризового менеджменту ТНК. Системного удосконалення потребують методики й інструментарій аналізу діяльності ТНК з метою запобігання їх банкрутству, а також механізми санації як інструменту стабілізації діяльності корпорації. Таким чином, системний аналіз діяльності транснаціональних корпорацій як теоретико-методичної основи упередження їх банкрутства є дуже важливим як у теоретичному, так і в практичному плані, що обумовило вибір теми дисертації, її мету та завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано згідно з планом науково-дослідних робіт кафедри міжнародного обліку та аудиту ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» у рамках міжкафедральної науково-дослідної теми факультету міжнародної економіки і менеджменту «Стратегії національного розвитку в парадигмі глобальної економічної політики» (номер державної реєстрації 0111U007630). Автором особисто підготовлено матеріали до підрозділів «Позиціонування ТНК у сучасній світогосподарській системі», «Методи ідентифікації фінансової неспроможності ТНК», «Особливості практики банкрутства ТНК», «Модель аналізу діяльності корпорацій з метою упередження банкрутства»; «Модель реалізації стратегії впровадження санації на ТНК». Розроблено рекомендації щодо удосконалення методів оцінки фінансової неспроможності ТНК, моделі аналізу діяльності корпорацій з метою упередження банкрутства.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертації є обґрунтування теоретичних положень і практичних рекомендацій з удосконалення науково-методичних засад фінансового аналізу діяльності транснаціональних корпорацій з метою запобігання банкрутства, а також управління процесом їх банкрутства та санації.

Для досягнення поставленої мети у роботі було передбачено вирішення таких завдань:

- дослідити еволюцію методологічних підходів до визначення ТНК, насамперед тих, що відповідають сучасному етапу економічної глобалізації та транснаціоналізації міжнародної економіки;
- виявити організаційно-економічні особливості інституту банкрутства транснаціональних корпорацій;
- охарактеризувати методику та інструментарій аналізу діяльності ТНК в умовах диверсифікації сфер їхньої діяльності та економічної нестабільності;
- здійснити аналіз методів ідентифікації фінансової неспроможності транснаціональних корпорацій, а також оцінити можливості застосування до них існуючих моделей аналізу фінансово-господарської діяльності з метою упередження банкрутства;
- запропонувати методичні підходи до розширеного фінансово-економічного аналізу ознак та ключових індикаторів ймовірності банкрутства транснаціональних корпорацій як основи для формування єдиної діагностичної системи;
- розробити рекомендації щодо удосконалення організації проведення комплексного аналізу діяльності транснаціональних корпорацій з метою запобігання банкрутства з урахуванням специфіки їх фінансово-економічної структури;

- обґрунтувати процедуру запровадження та стратегію реалізації санації транснаціональних корпорацій як засобу стабілізації їх функціонування з урахуванням локальних факторів їх інвестиційної діяльності.

Об'єктом дослідження є процеси фінансово-господарської діяльності транснаціональних корпорацій.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти фінансового аналізу діяльності транснаціональних корпорацій з метою запобігання їх банкрутства у сучасних глобально-нестабільних умовах.

Методи дослідження. Дисертаційне дослідження базується на використанні принципу єдності теорії і практики, прогнозуванні розвитку економічних процесів на основі методу наукової абстракції. Для досягнення мети і розв'язання завдань дисертаційної роботи були використані наступні методи: наукової абстракції (при здійсненні систематизації теоретичних підходів до дослідження ТНК: пп. 1.1, 1.2); системно-структурний аналіз економічних процесів та явищ (при дослідженні особливостей інституту банкрутства ТНК та ідентифікації факторів їх фінансової неспроможності: пп. 2.1, 2.2, 2.3); експертних оцінок та прогнозний (при обґрунтуванні методики аналізу діяльності ТНК щодо виявлення ознак банкрутства: п. 3.1), аналіз та синтез (при характеристиці методів, інструментарію та організації аналізу діяльності ТНК з метою виявлення та запобігання банкрутства: пп. 3.2, 3.3, 3.4).

Джерельною та статистичною базами роботи стали монографічні дослідження та періодичні публікації вітчизняних і зарубіжних учених-економістів, матеріали й аналітичні звіти міжнародних організацій ООН, ЮНКТАД, групи Світового банку, WorldCoal, CISI, Ради конкурентоспроможності США, результати наукових досліджень Національного центру ISSN Німеччини, Віденського інституту міжнародних економічних досліджень, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», ресурси Internet. У процесі роботи над дисертацією використано нормативно-правові акти та офіційну статистику України з питань господарювання, банкрутства, інвестиційної діяльності.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розвитку теоретико-методичних засад фінансового аналізу діяльності транснаціональних корпорацій та обґрунтуванні прикладних рекомендацій щодо удосконалення системи фінансового аналізу в процесі прогнозування, виявлення та запобігання їх банкрутства у сучасних умовах глобального економічного розвитку.

У результаті дослідження отримані такі найбільш вагомні результати:

вперше:

- розроблено блок-схему аналітичної оцінки діяльності транснаціональної корпорації на глобальному ринку з метою запобігання банкрутства в умовах посилення дії чинників глобалізації та зростання невизначеності глобального економічного середовища; побудована на принципах науковості, достовірності, доступності, міжнародної організації, транспарентності і адресності, вона включає послідовність організаційних, аналітичних та діагностичних, факторних, функціональних, загальних та локальних процедур виявлення ознак банкрутства внутрішніми, зовнішніми, розширеними та експрес-методами, з урахуванням

особливостей комунікаційно-інформаційної системи транснаціональної корпорації, а також створення механізму горизонтальної координації аналітичних дій структурних підрозділів транснаціональної корпорації з особливими підходами до розширеного структурного аналізу ознак ключових кількісних і якісних, абсолютних і відносних, універсальних і вибіркового індикаторів ймовірності банкрутства; такий підхід дозволяє, з одного боку, проводити багаторівневий корпоративний, галузевий, національний, регіональний, міжнародно-порівняльний аналіз, а з другого – задовольнити запити користувачів і менеджерів ТНК, стейкхолдерів, інвесторів, рейтингових агентів, держав, міжнародних фінансово-кредитних установ;

удосконалено:

- методичні підходи до синхронізації і приведення до єдиної методологічної бази симптоматичних показників фінансового стану окремих підрозділів транснаціональної корпорації та об'єднання їх у єдину діагностичну систему, враховуючи зокрема організаційно-структурні та інформаційно-мережеві фактори, що генерують синергетичні ефекти взаємозв'язків транснаціональної господарської діяльності у глобальному середовищі;

- підходи до моделювання процесу фінансово-економічного аналізу діяльності транснаціональної корпорації в частині виявлення ознак банкрутства на основі запропонованих додаткових ідентифікаційних процедур визнання фінансової неплатоспроможності та стану економічної спроможності, зважаючи на особливості загальної та локальних стратегій транснаціональної корпорації;

- процедуру запровадження санації транснаціональної корпорації на чітко визначеній нормативно-правовій та організаційно регламентованій основі і стратегічний арсенал її реалізації з урахуванням чинника просторової дислокації та локальних особливостей інвестиційно-господарської діяльності задля забезпечення стабілізації функціонування ТНК як єдиної конкурентоспроможної мікросистеми;

дістало подальшого розвитку:

- понятійний апарат у сфері фінансового аналізу діяльності транснаціональних корпорацій із термінологічною ідентифікацією категорій «цикл фінансової неспроможності ТНК» та характеристикою його етапів, що враховують трансформацію зовнішніх та внутрішніх факторів фінансово-господарської діяльності транснаціональної корпорації під впливом зростання нестабільності глобального економічного середовища та невизначеності кон'юнктури регіональних ринків; а також «санаційний потенціал ТНК» як сукупності усіх наявних у компанії ресурсів, резервів, механізмів та інструментів фінансової стабілізації, що забезпечують мінімізацію негативного впливу кризових явищ на її фінансово-господарську діяльність, можливості застосування схем реструктуризації та механізмів залучення зовнішніх ресурсів, а також нарощування санаційної спроможності;

- аналітичний інструментарій економічної, управлінської, фінансової діагностики та упередження ймовірності банкрутства транснаціональної корпорації шляхом формування базових конструкцій щодо диференціації діагностичних процедур транснаціональної корпорації як системи виробничих, маркетингово-логістичних, фінансових, інноваційних процесів і відповідних структур та підрозділів з їх інструкцією в єдині симптоматичні критерії і показники;

- методичні та організаційні засади формування внутрішньо-корпоративної фінансово-аналітичної звітності транснаціональної корпорації, зокрема в частині удосконалення тих її позицій, що забезпечують можливість прогнозування стану фінансової спроможності структурних підрозділів корпорації та своєчасної ідентифікації ймовірності її банкрутства.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення сформульованих автором теоретичних положень, висновків та рекомендацій полягає в тому, що вони можуть слугувати методологічною базою розроблення стратегічних методів і моделей виходу транснаціональних корпорацій з кризи і упередження їх банкрутства у глобально-нестабільному середовищі. Практичні рекомендації, сформульовані в роботі, можуть також використовуватись державними органами України у сфері регулювання інвестиційної діяльності, діяльності фінансово-промислових груп та транснаціональних господарських структур.

Наукові розробки, висновки і практичні рекомендації автора з антикризового управління і ліквідації причин банкрутства були використані у діяльності ТОВ «Інвестиційна компанія «Стиль – Інвест»» при проведенні зборів засновників (довідка про впровадження №10/9/16 від 14.09.2016 р.); Комунальної науково-дослідної установи «Науково-дослідний інститут соціально-економічного розвитку міста» у процесі аналітично – прогнозної роботи при розробці Стратегії розвитку м. Києва до 2025 р. (сектор «Економічний розвиток, приватне підприємство та інвестиції») (довідка про впровадження № 196-217/1 від 12.09.2016 р.).

Матеріали дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі у ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» при викладанні дисципліни «Міжнародна економіка» та проведенні тренінгу «Міжнародний економічний аналіз», в рамках яких автором розроблено теми: «Позиціонування ТНК у сучасній світогосподарській системі», «Методи ідентифікації фінансової неспроможності ТНК» та «Особливості практики банкрутства ТНК» (довідка про впровадження від 01.10.2016 р.). Результати дисертації використовуються також у навчальному процесі у Хмельницькому національному університеті при викладанні дисципліни «Міжнародна економіка», у рамках якої автором розроблені наступні теми: «Методика та інструментарій аналізу діяльності ТНК», «Аналіз сутності санації як економічно-правової категорії» та «Нерівномірно-циклічний характер транснаціоналізації капіталу» (довідка про впровадження від 01.10.2016 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаною завершеною науковою роботою. Теоретичні положення, висновки і рекомендації дослідження, які виносяться на захист, отримані автором особисто та оприлюднені у наукових працях.

Апробація результатів дисертації. Результати дослідження, наведені в дисертаційній роботі, доповідалися і були схвалені на восьми міжнародних науково-практичних конференціях: міжнародній науково-практичній конференції «Дослідження міжнародної економіки» (м. Київ, 2011 р.); міжнародній науково-практичній конференції «Модернізація стратегій економічного розвитку в умовах глобальної нестабільності» (м. Київ, 22-23 листопада 2012 р.); IV міжнародній науково-практичній конференції «Фінансово-податкові механізми активізації підприємства» (м. Львів, 2011); всеукраїнській науково-практичній конференції «Україна: схід – захід, проблеми сталого розвитку» (м. Донецьк, 22-23 вересня 2011 р.); міжнародній науково-практичній інтернет-конференції молодих вчених та студентів

«Особливості ефективного управління підприємствами в умовах глобальних викликів» (м. Чернівці, 2013 р.); I міжнародній науково-практичній конференції «Наука прогресу в країнах Європи: нові концепції та сучасні рішення» (28 березня 2013 р., м. Штудгарт, Німеччина); першому міжнародному симпозиумі «Гуманітарні та соціальні науки в Європі: досягнення та перспективи» (18 грудня 2013 р., м. Відень, Австрія); міжнародній конференції «Economics management, law: problems of establishing and transportation» (м. Дубай, ОАЕ, 29 лютого 2016 р.).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 16 наукових праць загальним обсягом 5,3 д. а., з них: 7 – у наукових фахових виданнях України, 1 – у науковому фаховому виданні України, яке зареєстроване у міжнародних наукометричних базах, 8 – в інших виданнях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків. Загальний обсяг становить 194 сторінок. Дисертація містить 22 рисунки на 17 сторінках, 9 таблиць на 4 сторінках, 20 додатків на 33 сторінках. Список використаних джерел налічує 140 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційної роботи, сформульовано її мету, завдання, об'єкт і предмет; визначено методологічну основу і методи дослідження; розкрито зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; обґрунтовано наукову новизну та практичне значення одержаних результатів; подано інформацію про апробацію та публікації результатів дослідження.

У **розділі 1 «Транснаціональні корпорації як суб'єкт глобальної економіки та об'єкт наукових досліджень»** розкрито еволюцію теоретичних підходів дослідження ТНК, визначено їх позиціонування у глобальній економічній системі, досліджено нерівномірно-циклічний характер транснаціоналізації капіталу.

У роботі відзначається, що головною рушійною силою фундаментальних структурних трансформацій світового господарства на початку ХХІ ст. є його системна транснаціоналізація, яка охопила усі види економічної діяльності, галузі і сектори національних економік, а також стадії відтворення суспільного продукту. Її інституційною платформою є транснаціональні корпорації, які формують глобальні мережі фрагментарного виробництва; усталені канали міждержавної взаємодії у торговельній, інвестиційно-виробничій, фінансовій і науково-технічній сферах; а також глобальні ланцюги доданої вартості, що дають необмежені можливості трансформації територіальної організації міжнародного бізнесу, інтеграції у світовий відтворювальний процес нових ринків і корпоративних структур, дифузії знань та інновацій, створення нових робочих місць та розширення соціальних технологій і практик. На основі кваліфікації економічного змісту категорій «транснаціональна корпорація» і «транснаціоналізація» обґрунтовується їх сутнісний взаємозв'язок. Узагальнивши існуючий на сьогодні теоретичний арсенал досліджень у сфері транснаціоналізації (теорії вивозу капіталу, теорія ринкової влади, парадигма «гусей, що летять», технологічна концепція Дж. Гелбрейта, теорія монополістичних переваг, теорія активного зростання, теорія наздоганяючого циклу, теорія інтернаціоналізації фірми, еkleктична теорія Дж. Даннінга, теорія трансакційних витрат, теорія життєвого циклу Р. Вернона, теорія фірми, що базується на знаннях тощо), автор розкриває його еволюцію, ідентифікуючи притаманні кожному етапу розвитку транснаціоналізаційних процесів їх ключові риси і характеристики.

Наголошується, що новітнім феноменом транснаціональної діяльності є її мереживізація, яка дає змогу ТНК у глобальних умовах забезпечувати ефективно об'єднання територіально розосереджених виробництв у єдиний комплекс на основі їх спеціалізації та комплементарності для продукування кінцевих продуктів і послуг, а також диверсифікації джерел генерування фінансових потоків. Творче осмислення дисертантом даного феномену дало змогу розкрити сучасну багатовимірну природу транснаціональних корпорацій як інтегрованих структур, що поєднують на мережевій основі підприємства будь-яких організаційно-правових форм і видів діяльності, діють не менше як у шести країнах світу, а також реалізують єдину політику і загальну стратегію через один чи кілька центрів ухвалення управлінських рішень на основі тісної кооперації у виробничій, комерційній, інвестиційно-фінансовій і науково-технічній сферах.

Визначено ключові параметри глобального позиціонування транснаціональних корпорацій: якісна і кількісна диверсифікація їх інвестиційно-виробничої, комерційної і фінансової діяльності; розширення номенклатури продукції і вдосконалення інструментарію експансії на світові ринки; модернізація організаційних форм і функцій транснаціональних корпорацій з їх орієнтацією на вивезення капіталу у різних формах, формування вертикально інтегрованих структур, заснування на базі зарубіжних підрозділів ТНК регіональних інноваційних кластерів та світових центрів нагромадження капіталу тощо. Комплексно проаналізувавши масштаби сучасної фінансово-господарської діяльності транснаціональних корпорацій, автор робить аргументований висновок про наростаючі масштаби їх глобальних операцій і концентрацію капіталу транснаціональних корпорацій у найбільш прибуткових й високорентабельних секторах світового господарства. На підтвердження цієї тези наводяться дані ЮНКТАД, згідно яких у період 1982-2015 рр. зарубіжні активи ТНК зросли з 2,2 до 105,8 трлн. дол. США; сукупна додана вартість, вироблена їх зарубіжними філіями – з 0,3 до 7,9 трлн.; їх сукупний продаж – з 2,7 до 36,7 трлн; а чисельність зайнятих – з 21,5 до 79,5 млн. осіб відповідно.

Наголошується, що найбільшою мірою монополізували процес транснаціоналізації капіталу і виробництва глобальні ТНК, що надає їм статусу незалежних від національних юрисдикцій економічних агентів, здатних безпосередньо впливати на управлінські рішення національних урядів, задаючи при цьому основні тренди світогосподарського розвитку. У роботі комплексно проаналізовано основну форму глобальної експансії корпорацій – їх багаторівневу й масштабну інвестиційну діяльність, яка виводить транснаціональну бізнес-діяльність на якісно вищій щабель інтернаціоналізації. Наголошується, що умотивована транснаціональна експансія капіталу з широким доступом економічних агентів до національних і міжнародних інвестиційно-кредитних ресурсів реалізується переважно каналами глобальних фінансових ринків, котрі забезпечують оперативну й ефективну трансформацію світових заощаджень в інвестиційний ресурс світогосподарського розвитку.

Обґрунтовується, що на усіх етапах девелопментизації світової економіки транснаціоналізація капіталу мала нерівномірно-циклічний характер в силу асиметричності нагромадження капіталу у різних її точках; випереджальної динаміки монополізації високотехнологічних галузей виробництва; нарощування концентрації світового виробничого, інвестиційного, фінансового, інформаційного та наукового ресурсу у монополістичному секторі тощо. Однак, у сучасних умовах посилення

глобальної нестійкості і синхронізації кризових явищ, транснаціональні корпорації, навіть набувши якісно нових інтегративних можливостей, не тільки зазнають перманентного реформування внутрішньо-корпоративної структури, але й втрачають можливості забезпечувати оперативну міжсекторальну і міжрегіональну реалокацію свого капіталу. Як результат – вони наражаються нині на безпрецедентні виклики погіршення свого фінансового стану аж до граничного його ступеня – банкрутства.

У розділі 2 «Банкрутство транснаціональних корпорацій та система аналізу з метою його запобігання» визначено особливості інституту банкрутства ТНК, охарактеризовано систему фінансово-економічного аналізу їх діяльності, ідентифіковано сутність фінансової неспроможності ТНК, її критерії та фактори.

У роботі аргументовано постулюється теза про те, що в силу специфіки сучасного виробничого комплексу ТНК з тісними горизонтальними і вертикальними міжфірмовими зв'язками, високою технологічною залежністю підрозділів, жорсткою координацією ринкових цін і обсягів виробництва, реалізацією централізованої політики капіталовкладень, наукових досліджень й інноваційних розробок, а також єдиним обліком ресурсної бази і контролем відносин з постачальниками, транснаціональна діяльність стала на сьогодні складно-структурним багатомірним об'єктом фінансово-економічного аналізу. Це суттєво ускладнює реалізацію транснаціональними корпораціями централізованої фінансової політики з використанням єдиного організаційно-інформаційного механізму розробки стратегічних рішень і координації діяльності підрозділів щодо забезпечення безперебійних матеріально-товарних, інвестиційно-фінансових, інформаційних, логістичних й інших потоків.

Встановлено, що банкрутство будь-якої транснаціональної корпорації характеризується не тільки своєю масштабністю та впливом на економіки держав базування і приймаючих країн, але й особливим механізмом зародження і розвитку, а отже – упередження й подолання. Дане питання ще більшою мірою ускладнюється в силу наявних міжкраїнових відмінностей у законодавчих, фінансово-економічних і юридичних процедурах банкрутства, а також відсутності єдиної, загальновизнаної дефініції даного ринкового інституту. У роботі на прикладі держав-лідерів комплексно проаналізовано прикладні аспекти банкрутств транснаціональних корпорацій, узагальнено найбільш поширені у міжнародній господарській практиці механізми вирішення проблем їх банкрутства, а також проведено бенчмаркінг інструментів подолання фінансової неспроможності ТНК (табл. 1).

Системно охарактеризовано стан фінансової неспроможності корпорації, який властивий фірмі за умов її нездатності задовольняти вимоги кредиторів за борговими зобов'язаннями. Процес втрати транснаціональною корпорацією економічної спроможності та її переходу до стану неспроможності, з економічної точки зору, розцінюється вже як банкрутство суб'єкта господарювання (на відміну від його збитковості). У розділі чітко ідентифіковано фактори і критерії фінансової неспроможності ТНК, стадійність її розгортання та засоби подолання. Визначено три стадії даного процесу (зародження неспроможності, наростання неспроможності і кризовий стан) на основі моніторингу відхилень показників фінансово-господарської діяльності ТНК від їх порогових значень. Це дає змогу на кожній із стадій фінансової неспроможності застосовувати найбільш адекватні заходи антикризового характеру, упереджуючи банкрутство компанії.

**Інструменти подолання фінансової неспроможності економічних суб'єктів та
ТНК за окремими країнами**

Юридична норма	Країна			
	США	Великобританія	Франція	Німеччина
Суб'єкти фінансової неспроможності	Фізичні особи; партнерства; корпорації; муніципалітети (крім державних утворень)	Фізичні особи; компанії, зареєстровані у Великобританії, що мають свій бізнес	Особи, зайняті у корпоративних структурах сільського господарство; будь-які юридичні особи приватного права	Будь-які фізичні та юридичні особи; об'єднання, що не належать до юридичних осіб; товариства
Право подання заяви про порушення справи щодо фінансової неспроможності	Кредитори і боржник (без доведення ознак банкрутства)	Компанія, директори, кредитори	Кредитори і боржник, аудиторів, що виявили загрозу неплатоспроможності	Кредитори і боржники
Початок процедури фінансової неспроможності: - ініціатор; - сума незабезпеченості	Кредитори в кількості більше 12, заявлені одним і більше кредиторами понад 5 тис. дол. США	Кредитори, компанія, директор; понад 750 ф. ст.	Кредитори незалежно від характеру прав і вимог; неможливість виконати зобов'язання наявними активами	Кредитори (при наявності майна для покриття судових витрат ведення справи); перевищення зобов'язань боржника вартості майна, призупинення платежів
Забезпечення збереження майна боржника	Призначення розпорядника майна	Призначення розпорядника майна	Призначення адміністратора	Призначення тимчасового конкурсного керівника
Оспорювання угод	В межах процедур фінансової неспроможності	Протягом 10 років до подання клопотання про фінансову неспроможність, якщо боржник знав про загрозу неплатоспроможності	Усі угоди, укладені боржником з метою шахрайства	Угоди, укладені з пов'язаними особами
Взаємозалік у кредитора	Припиняється при поданні заяви про порушення справи про фінансову неспроможність	Взаємозалік обов'язковий, але до початку справи про фінансову неспроможність	Взаємозалік у період спостереження розглядається як платежі і визнається недійсним	Початок процедур фінансової неспроможності охоплює взаємозалік вимог і зобов'язань

Джерело: узагальнено автором

Виявлений автором стадійний характер фінансової неспроможності ТНК впливає з еволюційної трансформації зовнішніх і внутрішніх факторів їх фінансово-господарської діяльності під впливом процесів зростання глобальної нестійкості, посилення асиметрій світогосподарського розвитку, синхронізації національних бізнес-циклів, невизначеності глобального бізнес-середовища та нерівномірності розвитку регіональних товарних ринків. Комплексно розкрито й охарактеризовано екзогенні фактори впливу на фінансово-господарський стан корпорації (фінансово-економічні: рівень доходів і платоспроможного попиту

населення, відсоткова ставка, обмінний курс валюти, рівень безробіття; фундаментальні зовнішні: політичні, юридичні, соціальні, технологічні), а також механізм їх дії. Завершальна частина розділу присвячена системному аналізу найбільш вагомих внутрішніх факторів і чинників, що детермінують фінансову неспроможність транснаціональних корпорацій у глобальних умовах (незадовільна організація виконання функцій: виробничо-технічної, фінансового менеджменту, управління кадрами, матеріально-технічного забезпечення, маркетингу).

У розділі 3 «Методи, інструментарій та організація аналізу діяльності ТНК з метою виявлення та запобігання банкрутства» системно проаналізовано існуючі методики аналізу діяльності ТНК щодо виявлення ознак банкрутства, виявлено особливості моделювання й організації аналізу діяльності ТНК з метою запобігання банкрутства, проаналізовано санаційний потенціал ТНК та обґрунтовано організаційні моделі запобігання їх банкрутства.

Відзначається, що у сучасному фінансовому менеджменті транснаціональних корпорацій головним інформаційним масивом оцінки ефективності їх діяльності є система показників і коефіцієнтів, що відображають участь ТНК у глобальних процесах руху капіталу – вартісні обсяги вхідних і вихідних грошових потоків; частка залученого капіталу у загальних обсягах капіталовкладень; співвідношення зовнішніх активів і зобов'язань; коефіцієнти ліквідності, доходності, заборгованості, ринкової вартості, управління активами тощо. На основі проведеного дослідження сформовано вихідні умови моделювання та формування особливого інструментарію й організації аналізу діяльності ТНК з метою виявлення та упередження їх банкрутства.

У розділі комплексно проаналізовано методи економічної, фінансової й управлінської діагностики транснаціональної діяльності (горизонтальний, вертикальний, трендовий, коефіцієнтний, аналіз грошових потоків, дискримінантний, факторний, кореляційний аналіз тощо), а також діючі у міжнародній практиці моделі прогнозування фінансово-економічного стану ТНК та їх банкрутства (модель Альтмана, модель Охе – Вербаєра, модель Кізі – Мак Гуіннеса, модель Охе – Джуса – Де Воса). Доведено, що їх своєчасне і системне використання, синхронізація і приведення до єдиної методологічної бази, а також об'єднання в єдину діагностичну систему дають змогу оперативно виявляти не тільки фактичні ознаки настання фінансової неспроможності корпорації, але й «вузькі місця» наявної інформаційної бази. На цій основі кожна ТНК має можливість розробляти прогностичні сценарії свого стратегічного розвитку та вчасно реалізовувати механізми корпоративного антикризового менеджменту.

У дисертації розроблено блок-схему аналітичної оцінки діяльності транснаціональної корпорації на глобальному ринку з метою упередження її банкрутства з чітким визначенням послідовності організаційних, аналітичних, діагностичних, факторних, функціональних, загальних та локальних процедур виявлення ознак банкрутства за допомогою внутрішніх, зовнішніх, розширених та експрес-методів. Наголошується на необхідності розбудови ефективної комунікаційно-інформаційної системи транснаціональної корпорації, а також формування розгалуженого механізму горизонтальної координації аналітичних дій її структурних підрозділів з реалізацією особливих підходів до розширеного структурного аналізу ознак системи кількісних і якісних, абсолютних і відносних, універсальних і вибіркового індикаторів ймовірності банкрутства ТНК (рис. 1).

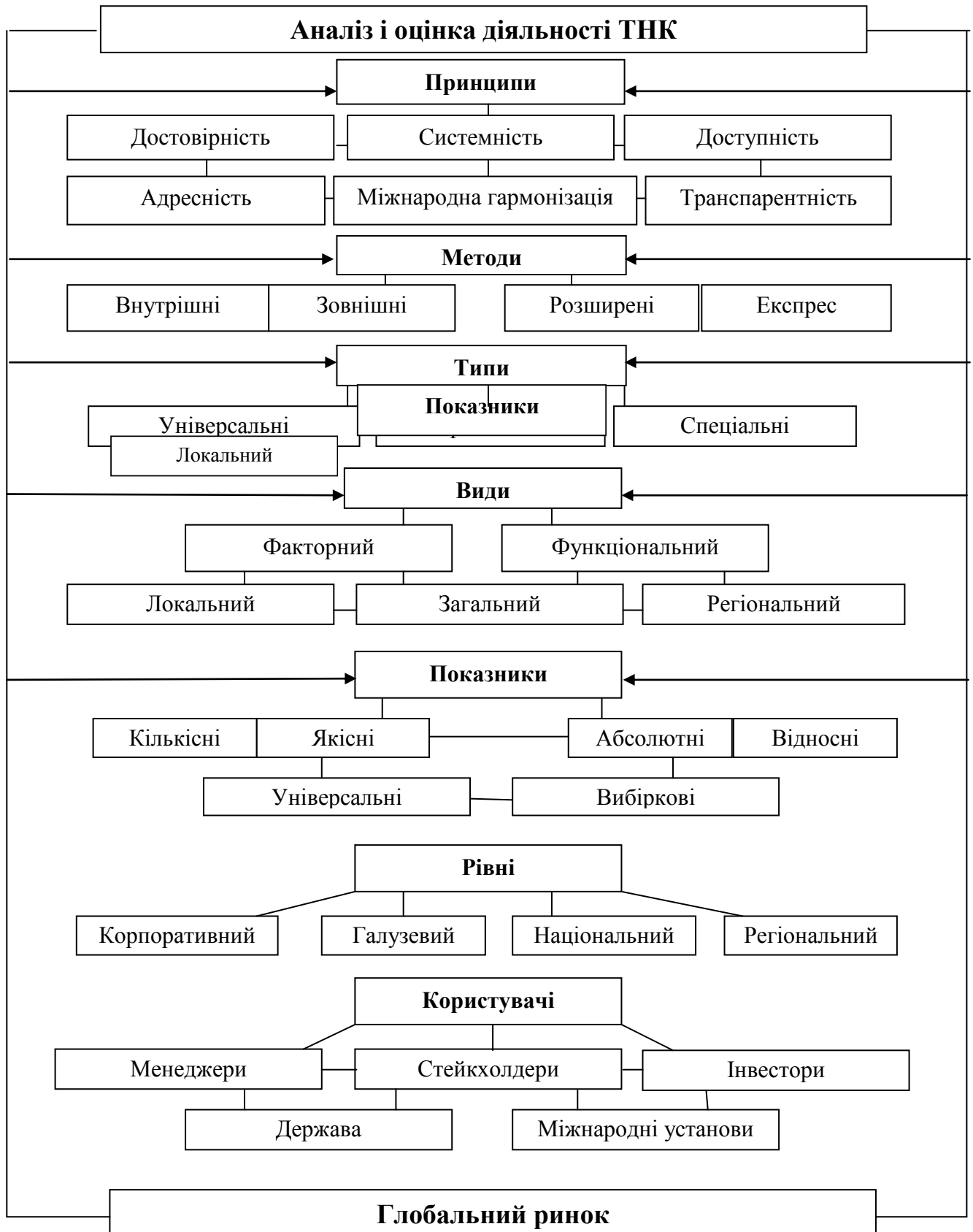

Рис. 1. Блок-схема аналітичної оцінки діяльності ТНК на глобальному ринку з метою запобігання банкрутства

У роботі обґрунтовано поняття «санаційний потенціал транснаціональної корпорації» як сукупності усіх наявних у компанії ресурсів (виробничих, комерційних, інвестиційних, фінансових, маркетингових, трудових, організаційних, науково-технічних, інноваційних, правових), резервів, механізмів та інструментів фінансової стабілізації, що забезпечують мінімізацію негативного впливу кризових явищ на її фінансово-господарську діяльність та нарощування санаційної спроможності ТНК. Наголошується, що санаційний потенціал будь-якої транснаціональної корпорації є доволі складною, динамічною і багаторівневою системою, що включає як внутрішньо-корпоративний ресурс антикризового управління і фінансової стабілізації, так і здатність компанії щодо імплементації ефективних схем реструктуризації діяльності, організаційних моделей запобігання банкрутству, а також диверсифікованих механізмів залучення зовнішнього фінансування. На основі комплексного аналізу санаційного потенціалу ТНК при виявленні ознак банкрутства автором обґрунтовується чітко виражений галузевосекторальний характер його структури зі зростаючою роллю науково-технічних й інноваційних компонентів.

Широке використання автором аналітичного інструментарію та комплексна характеристика найбільш поширених моделей реструктуризації, що використовуються нині у країнах-лідерах (ділової досконалості, прагматична, вартісна, портфельна), дало змогу уточнити і доповнити діючі процедури реалізації санації транснаціональних корпорацій як одного з напрямів їх фінансової стабілізації. Наголошуючи на об'єктивній необхідності використання особливого організаційно-економічного санаційного потенціалу, просторового чинника та локальних факторів господарської й інвестиційної діяльності, дисертант обґрунтовує заходи і механізми тактичної реструктуризації (спрямованої на підвищення ліквідності ТНК за рахунок внутрішніх резервів); стратегічної реструктуризації (здійснюється у довгостроковому періоді на основі залучення внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування); адаптаційної реструктуризації (застосовується за появи негативних тенденцій з метою адаптації ТНК до нових ринкових умов); випереджувальної реструктуризації (впроваджується транснаціональними корпораціями з урахуванням перспективних глобальних трендів).

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення наукової задачі щодо розробки теоретичних засад, методики та організації фінансового аналізу транснаціональних корпорацій з метою запобігання їх банкрутства в умовах посилення дії чинників глобалізації та зростання невизначеності глобального економічного середовища. На основі комплексного дослідження діючих у міжнародній практиці методів і методик оцінювання фінансово-господарського стану ТНК автор сформулював ряд висновків теоретичного та практичного значення:

1. У процесі еволюційного поступу світового господарства динамічного інституційного розвитку зазнавали транснаціональні корпорації у статусі основних

суб'єктів господарювання та провайдерів трансформаційних перетворень міжнародної економічної системи. Відповідним чином еволюціонував і теоретичний арсенал дослідження транснаціоналізаційних процесів, який у глобальних умовах розвивається у руслі теорій конкурентних переваг ТНК; мотивації їх міжнародної інвестиційної діяльності; компаній, що базуються на знаннях; взаємозв'язку прямих іноземних інвестицій та економічного зростання; взаємодії транснаціональних корпорацій та національних економік. Системна транснаціоналізація національних економік визначає нині загальні тренди їх передиспозиції у системі глобальних конкурентних відносин та відкриває перед країнами, що розвиваються, можливості включитись у фрагментовані виробничі мережі ТНК та ланцюги доданої вартості, повною мірою використовуючи їх потенціал для реалізації своїх національних економічних інтересів.

2. Великомасштабна і диверсифікована діяльність транснаціональних корпорацій, стрімке зростання надконцентрації їх капіталу, монополізація ними ключових галузей і сфер економічної діяльності обумовлюють, з одного боку, значне посилення впливу ТНК на кількісні й якісні параметри функціонування світового господарства, а з другого – наростання глобальних загроз їх фінансово-господарській діяльності. Об'єктивні умови функціонування ринкового механізму господарювання висувають у число пріоритетних завдань корпоративного менеджменту удосконалення як методів ведення господарської практики, так і методик фінансово-господарського аналізу діяльності транснаціональних корпорацій. Застосування сучасних форм антикризового управління у запобіганні банкрутства ТНК та корпоративній реструктуризації забезпечує підвищення ефективності, технологічного розвитку та конкуренції транснаціональних корпорацій.

3. У глобальних координатах підвищення дієвості антикризових заходів забезпечують моделі і методи системної оцінки динаміки фінансово-господарської діяльності ТНК, які уможливають вияви симптомів ймовірного банкрутства, оцінку його рівня та визначення причин його виникнення. Ключовою рисою сучасного фінансового аналізу діяльності транснаціональних корпорацій є формування якісно нової парадигми корпоративного менеджменту, яка поєднує інноваційні підходи в антикризовому управлінні з використанням науково обґрунтованих моделей фінансового аналізу діяльності ТНК, розрахунків економічних показників та використанням відповідних програмних продуктів.

4. Упередження ймовірності банкрутства транснаціональної корпорації передбачає, з одного боку, формування аналітичних конструкцій в частині диференціації діагностичних процедур у розрізі виробничих, маркетингово-логістичних, фінансових та інноваційних процесів, а з другого – їх об'єднання у систему єдиних симптоматичних критеріїв і показників. Фінансово-економічний аналіз діяльності транснаціональних корпорацій передбачає багаторівневе комплексне дослідження процесів основної діяльності усіх підрозділів корпорації із виявленням необхідних причинно-наслідкових зв'язків та тенденцій їх розвитку з метою обґрунтування, прийняття та оцінки управлінських рішень.

5. Специфіка фінансово-господарської діяльності ТНК у глобальних умовах об'єктивно вимагає імплементації особливих, апробованих міжнародною

практикою, моделей й інструментів аналізу неспроможності з метою вчасного виявлення ознак їх банкрутства. Моделювання процесу фінансово-економічного аналізу діяльності транснаціональних корпорацій має здійснюватися як на основі уніфікованих аналітичних показників й індикаторів, так і з використанням додаткових ідентифікаційних процедур визнання фінансової неспроможності з урахуванням особливостей загальної і локальних стратегій транснаціональної корпорації. При цьому наявність великої кількості факторів і чинників впливу на фінансову неспроможність корпорацій потребує формування ефективної системи діагностики з синергійним об'єднання її економічної, аналітичної (управлінської) та фінансової складових.

5. При виявленні чітко виражених ознак банкрутства необхідною є реалізація комплексного механізму санації як інструменту стабілізації фінансово-господарської діяльності транснаціональних корпорацій. В силу сутнісних особливостей економічної діяльності ТНК на глобальному ринку та відповідних особливостей методики й технології фінансового аналізу діяльності корпорації, механізм, інструментарій та вся процедура санації мають бути максимально адаптовані й уніфіковані з інструментарієм санації підприємств інших організаційно-правових форм.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

У наукових фахових виданнях:

1. Панчук Л.В. Транснаціональні корпорації: соціально-економічна сутність / Л. В. Панчук // Формування ринкової економіки: збірник наукових праць. – К.: КНЕУ. – 2011. – № 26. – С.51-58 (0,4 д.а.).
2. Панчук Л. В. Етапи, заходи та механізм санації фінансового оздоровлення корпорацій / Л. В. Панчук // Формування ринкової економіки: збірник наукових праць. – К.: КНЕУ. – 2012. – № 27. – С.108-116 (0,4 д.а.).
3. Панчук Л. В. Методи ідентифікації неспроможності ТНК / Л. В. Панчук // Формування ринкової економіки: збірник наукових праць. – К.: КНЕУ. – 2012. – №28. – С.298-296. (0,4 д.а.).
4. Панчук Л. В. Модель реалізації стратегії впровадження санації на транснаціональні корпорації / Л. В. Панчук // Формування ринкових відносин в Україні: збірник наукових праць. – К., 2012. – № 5/1 (132). – С.149-152 (0,4 д.а.).
5. Панчук Л. В. Методологічні аспекти формування механізму санації транснаціональних корпорацій / Л. В. Панчук // Формування ринкових відносин в Україні: збірник наукових праць. – К., 2012. – № 6 (133). – С. 213-217 (0,4 д.а.).
6. Панчук Л. В. Етапи формування та особливості діяльності транснаціональних корпорацій / Л. В. Панчук // Вісник Хмельницького національного університету. – Серія «Економічні науки». – 2014. – №4. – Т. 1. – С. 237-240 (0,4 д.а.).
7. Панчук Л. В. Реорганізація ТНК як засіб запобігання банкрутству / Л. В. Панчук // Міжнародна економічна політика. – 2012. – У 2-х ч. – Частина 1. – С. 552-559 (0,4 д.а.).

У науковому фаховому виданні України, яке зареєстроване у міжнародних наукометричних базах:

8. Панчук Л. В. Особливості моделювання та організації аналізу діяльності ТНК / Л. В. Панчук // Вісник Хмельницького національного університету: (Index Copernicus, Google Scholar, Polish Scholarly Bibliography) науковий журнал. – Хмельницький. – 2015. – № 6. – С. 216-220 (0,4 д.а.).

В інших виданнях:

9. Панчук Л. В. Зовнішні і внутрішні фактори, які приводять ТНК до банкрутства / Л. В. Панчук // Дослідження міжнародної економіки: зб. матер. міжнародної наук.–практ. конференції / Національної академії наук України / Інститут світової економіки і міжнародних відносин. – К.: 2011. – Вип. 3 (68) – С. 219–226 (0,3 д.а.).

10. Панчук Л. В. Стратегія розвитку ТНК в глобальній економічній системі: фактори конкурентоспроможності / Л. В. Панчук // Модернізація стратегій економічного розвитку в умовах глобальної нестабільності: зб. матер. міжнар. наук. – практ. конф. (м. Київ, 22-23 листопада 2012 р.) – К.: ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана». – С. 419–422 (0,2 д.а.).

11. Панчук Л. В. Тенденції до посилення ролі ТНК у світовому господарстві і в національних економіках / Л. В. Панчук // Фінансово–податкові механізми активізації підприємства: зб. матер. 4 міжнар. наук.–практ. конф. (Львівська державна фінансова академія, 2011). – Т. 1. – Львів: ЛДФА, 2011. – С. 294 – 297 (0,2 д.а.).

12. Панчук Л. В. Діагностика як інструмент обґрунтування антикризових заходів / Л. В. Панчук // Україна: схід – захід, проблеми сталого розвитку: зб. матер. всеук. наук.–практ. конф. (Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, 22-23 вересня 2011 р.). – Донецьк, 2011. – С.328–331 (0,2 д.а.).

13. Панчук Л. В. Методика управління діяльністю ТНК з метою запобігання банкрутства в умовах глобального середовища / Л. В. Панчук // Особливості ефективного управління підприємствами в умовах глобальних викликів: зб. матер. міжнар. наук.–практ. інтернет конф. молодих вчених та студентів (Буковинський державний фінансово-економічний університет, 2013). – Чернівці, 2013. – С.110–115 (0,3 д.а.).

14. Панчук Л. В. Особливості методики фінансового аналізу діяльності транснаціональних корпорацій з метою упередження банкрутства / Л. В. Панчук // Наука прогресу в країнах Європи: нові концепції та сучасні рішення: зб. матер. І міжнар. наук.–практ. конф. (28 березня 2013, Штудгарт, Німеччина). – Т. 3. – С.59-63 (0,2 д.а.).

15. Панчук Л. В. Транснаціональні корпорації як об'єкт міжнародної економічної системи / Л. В. Панчук // Гуманітарні та соціальні науки в Європі: досягнення та перспективи: Перший міжнародний симпозіум (18 грудня 2013, Австрія). – Т. 2. – Вена, 2013. – С. 313-320 (0,4 д.а.).

16. Панчук Л. В. Вплив капіталу і прямих іноземних інвестицій ТНК на формування світової економіки / Л. В. Панчук // Economics management, law:

problems of establishing and transportation: збірник наукових статей (29 лютого 2016 року, Дубаї). – ОАЕ. – С.133-139 (0,3 д.а.).

АНОТАЦІЯ

Панчук Л.В. Аналіз діяльності транснаціональних корпорацій з метою упередження банкрутства. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини. ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», Київ, 2017 р.

У дисертації обґрунтовано теоретичні положення та практичні рекомендації з удосконалення науково-методичних засад фінансового аналізу діяльності транснаціональних корпорацій з метою запобігання їх банкрутства у сучасних глобально-нестабільних умовах.

Узагальнено методологічні підходи до визначення ТНК, а саме тих, що відповідають сучасному етапу економічної глобалізації.

Визначені організаційно-економічні особливості інституту банкрутства, методика і інструментарій аналізу діяльності ТНК в умовах диверсифікації сфер їхньої діяльності та економічної нестабільності.

Проаналізовано методи ідентифікації фінансової неспроможності транснаціональних корпорацій, а також можливостей застосування до них існуючих моделей аналізу фінансово-господарської діяльності з метою упередження банкрутства.

Розроблено рекомендації щодо удосконалення організації проведення комплексного аналізу діяльності транснаціональних корпорацій з метою запобігання банкрутства з урахуванням специфіки їх фінансово-економічної структури.

Ключові слова: інтернаціоналізація, транснаціональні корпорації, глобалізація, глобальна фінансова нестабільність, стратегічний аналіз, неспроможність ТНК, санація, банкрутство.

АННОТАЦИЯ

Панчук Л.В. Анализ деятельности транснациональных корпораций с целью предупреждения банкротства. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.02 - мировое хозяйство и международные экономические отношения. ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана», Киев, 2017

В диссертации обоснованы теоретические аспекты и практические рекомендации по усовершенствованию научно-методических принципов финансового анализа деятельности транснациональных корпораций с целью предотвращения их банкротства в современных глобально-нестабильных условиях.

Обобщены методологические подходы к определению ТНК, а именно тех, которые соответствуют современному этапу экономической глобализации.

Определены организационно-экономические особенности института банкротства, методика и инструментарий анализа деятельности ТНК в условиях диверсификации сфер их деятельности и экономической нестабильности.

Проанализированы методы идентификации финансовой неспособности транснациональных корпораций, а также возможности применения к ним существующих моделей анализа финансово-хозяйственной деятельности с целью предотвращения банкротства.

Разработаны рекомендации по усовершенствованию проведения комплексного анализа деятельности транснациональных корпораций с целью предотвращения банкротства, учитывая специфики их финансово-экономической структуры.

Ключевые слова: интернационализация, транснациональные корпорации, глобализация, глобальная финансовая нестабильность, стратегический анализ, неспособность ТНК, санация, банкротство.

ABSTRACT

Panchuk L.V. Analysis of transnational corporations in order to prevent bankruptcy. – Manuscript.

Thesis for the Academic Degree of Candidate of Economic Sciences in specialty 08.00.02 – World Economy and International Economic Relations. – SHEE «Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman». – Kyiv, 2017.

The evolution of theoretical approaches of TNC studying have been revealed, it has been defined their positioning in the global economic system, and studied the cyclical nature of capital transnationalization.

The economic essences of «TNC» and «transnationalization» categories have been classified and also it has been determined the necessity of a meaningful distinction. Summarizing the existing arsenal of today theoretical researches in transnationalization, the author revealed its evolution, identifying inherent features and characteristics in every stage of the transnational processes development.

The researcher comprehensively analyzed the methods of economic, analytical and financial diagnostics of transnational activities and existing methods of their practical implementation. The author proved that their timely and systematic using, synchronizing and bringing to a common methodological base and unification into a single diagnostic system make it possible not only quickly identify the presence signs of actual economic and financial insolvency of the corporation, but also to identify "bottlenecks" of information available base to develop predictive scenarios of multinationals and timely measures to implement corporate crisis management.

The conceptual apparatus of financial analysis of multinationals with terminology identification «cycle failure TNC» and its characteristic steps, taking into account the transformation of external and internal factors capable of finance activities of transnational corporations under the influence of growing instability in the global economic environment and the uncertain situation of regional markets have been improved in thesis and also "reorganization capacity of TNC" as a combination of all the potential mechanisms and instruments of the corporation for financial stabilization in pre-trial period, the components of which are intra-corporate resource of TNC on crisis management and financial stability, the possibility of restructuring schemes and organizational models of bankruptcy prevention and outsourcing arrangements.

Researcher developed flowchart of transnational corporations' analytical evaluation in the global market in order to prevent its bankruptcy with clearly defined sequence of organizational, analytical and diagnostic, factor, and functional, general and local

procedures of bankruptcy signs detecting, by internal external, extended and rapid methods.

The study uncovers restructuring models that are used currently in the leading countries: the European model of business activity, the pragmatic model (based on finding ways to solve urgent problems to stabilize the TNC depending on the objectives, duration and depth of change).

It has been defined analytical instruments of economic, administrative, financial diagnostic and prevention of the probability of transnational corporation bankruptcy by creating basic designs on differentiation multinational corporation diagnostic procedures as a system of production, marketing and logistics, financial innovation processes and related structures and units of instruction in common symptomatic criteria and indicators.

Keywords: internationalization, transnational corporations, globalization, global financial instability, strategic analysis TNCs inability, reorganization, bankruptcy.